

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: „Szent Anna napi fogadalmi ünnep”

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☐ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☒ turizmus	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: Apátfalva Rk. templom, Szent Mihály Plébániatemplom

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

☒ települési	☐ tájegységi	☐ megyei	☐ külföldi magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

Tóth Ferenc: Apátfalva (száz magyar falu könyvesháza sorozat):

19. oldal „Az 1831. évi kolerajárvány idején a helytartótanács utasítására Csanád megye határát le kellett zárni. Örököt állítottak, hogy senkit ne engedjenek be. Az apátfalviak a község töltésétől Szecsőig terjedő kétezer öl hosszúságú területen öt ört állítottak. A község lakóiból 137-en estek a járvány áldozatául. A kolera megszűnésekor Szent Anna tiszteletére örök ünnepet fogadtak.”

39. oldal „1994-től - a Szent Anna fogadalmi napon - rendszeresen falunapot tartanak.”

Banner János: Apátfalva néprajzi vázlat Makó 1990

9. oldal „Szent Anna napját fogadalmi ünnepnek tartják, az 1831. évi kolera megszűnésének emlékére, mely alkalommal zászlók és szent jelvények kíséretében körmenet van, melyen a lakosság a legnagyobb díszben, régi viseletében vesz részt.

...Nézzük hát meg ezt a viseletet öregjén, fiatalján, úgy ahogy az Anna napi fogadalmi ünnepen látható volt. 1925”

A kolera súlyos hasmenéssel és hányással jár, gyors kiszáradáshoz vezet. A betegség gyorsan legyengíti az embereket, de megfelelő táplálkozással megelőzhető. Főként a fejlődő országok nyomortelepeit érinti, ahol nem megfelelőek a táplálkozási és tisztálkodási körülmények. Európában az 1830-as évek elején jelent meg. Kórokozóját Robert Koch ismerte fel 1884-ben. A baktérium főleg a belekben található. A későbbi hasmenések tiszta tenyészetként tartalmazzák, míg az első székletben másféle baktériumokkal vegyesen található. A kórokozó gyengén ellenálló: kiszáradás, illetve enyhén savas folyadék elpusztítja. Az egészséges emberek a fertőzött területen sem szoktak fertőzést kapni gyomruk savas tartalma miatt. Más baktériumokkal társulva egészséges embereket is fertőz. A kolera nem közvetlenül terjed át emberről emberre, hanem a betegeknek a széklete és hányadéka fertőző. A kolera a járványtan egyik klasszikus betegsége. Tudományos igényű leírását John Snow londoni orvos adta meg. Ő mondta ki először, hogy a megelőzés és a járvány kordában tartásának legfontosabb eszköze a vízhálózat gondos

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

ellenőrzése és tisztán tartása. A betegség tüneti kezeléssel, tehát a nagy folyadékvesztés pótlásával, a beteg kiszáradásának megakadályozásával sikeresen gyógyítható.forrás: wikipédia

„Ez a betegség tizedelte a falu népét. Egy családban több halott is volt, mert ez egy ragályos járvány. Hozzájárult a higiénia hiánya a nem kielégítő tisztálkodás, a koszos ivóvíz.

Volt olyan család, ahol 2-3 beteg is volt egyszerre, az egyik meghalt, kivitték eltemetni. Mire hazaértek a temetésről, már a másik beteg is meghalt. Szent Anna asszony napján, akkor elmúlt a járvány, mint akit elváltak. Azon naptól kezdve nem halt meg több apátfalvi ember. Úgy gondolták, Szent Anna védte meg a falut, ezért örök ünnepet fogadtak. Úgy is mondják fogadott ünnep Szent Anna asszony napja az apátfalviaknak.”

Csapó Jánosné Varga Ilona, 2020. július 27.

A mai napig is Apátfalván tartjuk ezt az ünnepet. A környező községekben sehol máshol. Régen a faluban és a tanyavilágban ezen a napon nem dolgoztak, mindenki ment kiöltözve viseletben az ünnepi nagymisére. Ha hétköznapra esett július 26-a, akkor is azon a napon tartották, ha kedd, ha péntek volt.

1994-ben erre a fogadalmi ünnepnapra került a falunap, amit Szent Anna Napok, vagy Falunap néven említettek.

Most 2020-ban, a járvány (covid) miatt elmaradt a Falunap Apátfalván. De a fogadalmi ünnep nem maradt el most sem, sokan jöttek helybeliek a templomba az ünnepi misére. Vidékről ilyenkor nem jönnek. Utána kalácsosztás is volt, szeretetvendégségképpen. A misét „búcsús szónok” mondta, Dr. Kasuba Róbert pitvarosi plébános. A búcsúkor szoktak más településről papot hívni, hogy a nagyszámú híveknek szentbeszédet tartson, és ő mutatja be a szentmise áldozatot is.

„**A fogadott ünnep** helyi ünnep, amelyet munkatilalommal, ájtatossággal, istentisztelettel, fogadalmi búcsúkkal ünnepelnek. Keletkezésüket többnyire valamely elemi katasztrófából való megszabaduláshoz (tűzvész, árvíz, járvány) vagy valamely történeti eseményhez, főleg a török, tatár csatározásokhoz fűzik. A fogadott ünnephez tartozhatott harangozás és körmenet is.” Magyar Néprajzi Lexikon

„**A fogadalmi szokások:** fogadalomból vállalt →ünnep, →búcsú, munkaszünet vagy tevékenység, mellyel egy közösség (falu) egy győzelmes vagy tragikus napjára emlékeznek.

- A →dologtiltó napokat a községet ért nagy elemi csapás (jégverés, árvíz, tűzvész, döghalál, dögvész), ill. a községet súlyosan érintő más szerencsétlen esemény (ellenséges támadás, tragikus haláleset, kegyetlen gyilkosság) emlékére fogadják és tartják

A fogadalmi búcsúk nem egyházi rendelkezésen alapulnak, hanem helyi eseményhez v. csodához fűződve keletkeztek.” Magyar Katolikus Lexikon

„A katolikus egyházban: A búcsú eredeti neve „elengedés” volt. Ez azt fejezte ki, hogy Isten az Egyház által elengedi az ideig tartó büntetést. A magyar „búcsú” kifejezés arra utal, hogy az ember búcsút vesz a rá váró büntetéstől, Jézusnak az Egyház révén közvetített kegyelme által.

A búcsújáró hely olyan kegyhely, ahol szentek ereklyéi, illetve tiszteletükhöz kapcsolódó kegyképek, szobrok meglátogatása révén búcsú nyerhető el (pl. Mária-kegyhelyek).

A búcsú kapcsolódhat a templomok védőszentjének évente megtartott emlékünnepéhez is.,, forrás: Wikipédia

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

Apátfalván Szent Mihály a templom védőszentje, emléknapja szeptember 29-én van. Ez a templom búcsúünnep.

FOGADALMI NAP

A vallási néprajz által kutatott fogadalmi jelenségek többsége azonban 18. századi eredetű. A közösségi fogadalmakat legtöbbször pestisjárványok, árvizek, állatdögvészek, nagy jégverések és háborús megpróbáltatások váltották ki. A baj megelőzésére vagy a veszély elmúltával hálából Szentháromság-oszlopokat állítottak, ...A közösségi ünneplés jeles alkalmi voltak a fogadalmi napok, vagyis azok az időpontok, amikor egy-egy falu vagy város lakói valamilyen régi fogadalom alapján az esztendő bizonyos napján vagy napjain nem dolgoztak, hanem ünnepet ültek, ...A szegedieknek Havi Boldogasszony, ... az apátfalviaknak Szent Anna, ...ünnep volt a fogadott napjuk.

A fogadott napok általában munkanapra estek, ilyenkor a fogadalomtevő helység népe nem dolgozott, hanem ünnepelt, néha a hatósági és az egyházi rosszallás ellenére is. A hagyomány megkívánta, hogy a fogadalmat tartó község lakói ne dolgozzanak. A közösség tagjai árgus szemekkel ügyeltek arra, nehogy valaki megszegje az ősök által vállalt fogadalmat.

A közösség általában elvárta, hogy a fogadott napon a helység minden egészséges lakosa részt vegyen az ünnepi misén, körmeneten, litánián vagy más ájtatosságon. Így ezek a szertartások megmozgatták a fogadalomtevő helység apraját-nagyját. Meghatározó erejű személyes emlékké, egyéni és közösségi élménnyé váltak. ... A fogadalmi napok hagyománya szívósan beleivódott a fogadalmat tevő helységek népének életébe. A 20. század második felének nagy társadalmi-gazdasági változásai ingatták csak meg szerepüket és régi jelentőségüket.

Magyar néprajz VII. kötet Népszokás néphit népi vallásosság

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:

Szent Anna napját az apátfalviak sohasem feledik, mindenféle politikai helyzetben számon tartották, ünnepelték. A szocializmusban is megemlékeztek róla. A múlt század első felében, ha hét közben volt Anna napja, azon a napon nem dolgoztak, ünnepeltek. A generációk átadták az ünnepet egymásnak. Megtartották sok generáción keresztül, amit fogadtak, hálából hogy megmaradt a falu.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

<http://www.apatfalva.hu/index.php/kezdolap/cikkek/1064-a-kozosseg-unnepe-az-apatfalvi-falunap>

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés *j*) pontjának való megfelelést támogató és ajánló levelek
3. A javaslathoz csatolt fényképek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat